

Brummen, 15- 2-2025

Geacht college van B en W van de gemeente Brummen,

Hierbij brengt de MAR een ongevraagd advies uit over de inburgering van de statushouders van de doorstroomlocatie (DSL). Wij hebben deze vrijheid genomen aangezien er in onze ogen verbeteringen mogelijk zijn in zowel de samenstelling van de groep statushouders als bij de inburgering.

Aanleiding

In februari 2024 zijn de eerste statushouders ondergebracht in het paviljoen Heliant bij de Michaelshoeve. Deze locatie is ingesteld als doorstroomlocatie voor statushouders met een verblijfsstatus die van hieruit kunnen doorstromen naar een vaste woning binnen de gemeente Brummen.

De MAR heeft deze ontwikkeling met belangstelling gevolgd, mede omdat de nieuwe wet Inburgering, die in 2022 is ingegaan, nu vol ingezet gaat worden bij de introductie van deze statushouders in de maatschappij.

De MAR heeft in de maanden direct na de opstart overleg gevoerd op de doorstroomlocatie (DSL) en bij Werkfit om inzicht te krijgen in de taakverdeling en de werkdruk bij het begeleiden van de statushouders met als doel de kwaliteit van het inburgeringstraject in kaart te brengen. Aangezien de DSL ook voor Nederland een nieuw fenomeen was, waren er zeker in het begin nog best wat onduidelijkheden over de aanpak en de inzet. Maar de eerste indruk was dat het allemaal zou kunnen lukken.

In de periode november 2024 tot en met januari 2025 hebben we opnieuw gesprekken gevoerd op de DSL, bij Werkfit en deze keer ook met het SWB. Wij willen graag onze bevindingen en conclusies met u delen en een paar adviezen uitbrengen om tot betere resultaten te kunnen komen.

Onze bevindingen

Bij ons onderzoek hebben we gekeken naar de manier waarop de begeleiding en inburgering binnen de gemeente en haar partners organisatorisch is ingericht en of hierbij optimaal wordt samengewerkt om tot een goed resultaat te komen. Tevens hebben we gekeken naar de externe organisatie, naar de samenstelling van de groep statushouders en naar de ervaringen van de statushouders.

Interne organisatie

De begeleidende organisatie van Werkfit, SWB en de DSL zorgen gezamenlijk voor een zeer adequate begeleiding van de statushouders. Er is voldoende capaciteit, de inzet van de mensen is enthousiast en in de samenwerking zijn de lijnen kort en weten de mensen elkaar goed te vinden. In de loop van vorig jaar hebben ze in gezamenlijk overleg voor een heldere afbakening van de taken en verantwoordelijkheden gezorgd.

Aan het begin van het traject wordt een taaltest afgenomen en wordt een inschatting gemaakt of er mogelijkheden zijn richting werk. Drie alleenstaande mannen hebben intussen werk gevonden. Elke statushouder heeft een PIP (Plan Inburgering Participatie).

In eerste instantie was er een gebrek aan capaciteit bij de leverancier van de taaltrainingen. Zij waren niet ingericht op het trainen van zo'n grote groep voor Brummen. Hierop is vanuit de gemeente snel geacteerd en is meer capaciteit ingekocht. Hierdoor is de taaltraining direct na de zomervakantie van start kunnen gaan.

Externe organisatie

De externe organisatie laat te wensen over. Door gebrek aan kinderopvang kunnen de statushouders de taaltraining in Lochem niet altijd volgen. Het gaat hierbij om ca. 10 statushouders die de taaltrainingen niet of onregelmatig volgen. Er is meermaals geprobeerd voor de kinderopvang een oplossing te vinden, maar dat bleek onmogelijk, mede doordat de roosters van de taaltrainingen regelmatig wisselen.

Vanwege de grote cultuurverschillen en het wantrouwen naar andere culturen zijn de statushouders niet in staat onderling kinderopvang te regelen. De statushouders ontberen ook een sociale omgeving (de ring sociaal netwerk uit het Leefringenmodel) waardoor ze ook niet in staat zijn om binnen hun eigen sociale netwerk een oplossing te vinden. Tijdens de inburgering zou zo'n netwerk langzaam opgebouwd moeten worden. Maar familie is niet voorhanden, burens hebben ze niet en vriendschappen hebben ze nog niet kunnen sluiten.

De statushouders

We hebben geconstateerd dat de groep statushouders van de DSL zeer divers is. Het zijn mensen uit verschillende landen en culturen en het zijn zowel alleenstaande mannen als gezinnen met kleine kinderen.

De statushouders ervaren de DSL als een teruggang in hun woonsituatie. De oorzaak is onder andere dat gezinnen en alleenstaande mannen samen op een kleine locatie gehuisvest zijn. Er moeten voorzieningen gedeeld worden, zoals keukens en badkamer. Vooral de situatie dat gezinnen en alleenstaande mannen dezelfde badkamer delen, geeft problemen. Zij ervaren de opvang in een AZC als veel prettiger omdat gezinnen en alleenstaande mannen apart wonen en ze daardoor meer privacy hebben.

Ook wordt de DSL als negatief ervaren omdat dit, net als het AZC, weer een tijdelijke situatie is. De statushouders hadden verwacht dat ze in Brummen een definitieve plek zouden krijgen om een nieuwe start te kunnen maken. Dit is vooraf niet met ze gecommuniceerd. Aangezien de DSL weer een tijdelijke situatie is, wilden een aantal statushouders niet aan de inburgering beginnen. Het heeft veel inspanning gekost om ze het inburgeringstraject te krijgen.

Daarnaast speelt dat ze gewend waren dat in een AZC alles voor ze gedaan werd en nu moeten ze onder andere zelf koken en schoonmaken. Een aantal vindt dat juist fijn, maar er zijn ook mensen die zich hiertegen verzetten of er een rommeltje van maken.

De doorstroming van de statushouders naar een definitieve woning verloopt niet voor alle statushouders gelijk. Binnen de gemeente zijn niet veel woningen voor alleenstaanden. Hierdoor stromen gezinnen eerder door dan alleenstaanden.

Conclusies en aanbevelingen van de MAR

Als eerste wil de MAR de gemeente complimenteren met de snelheid en de kwaliteit waarmee de begeleidende organisatie is opgebouwd en bemenst.

Conclusies

- De statushouders zijn vooraf niet goed geïnformeerd over wat het doel van een doorstroomlocatie is en hebben daardoor een negatieve grondhouding.
- De samenstelling van de groep statushouders is te divers en cultureel te verschillend, waardoor deze groep geen sociale samenhang vertoont.
- De huidige DSL is eigenlijk niet geschikt voor gezinnen met kinderen.
- Het gebrek aan kinderopvang is een structureel probleem en staat de inburgering in de weg.
- Alleenstaanden hebben veel minder kans op een woning dan gezinnen. Zij ervaren dit al snel als uitzichtloos waardoor de motivatie voor inburgering in het geding komt.

Adviezen

1. Zorg in overleg met het COA voor voorlichting aan de statushouders die naar de DSL zouden kunnen komen, waarbij duidelijk moet zijn dat het enige doel is dat er eerder gestart kan worden met inburgering.
2. Zorg voor een groep statushouders met eenzelfde culturele achtergrond, die bereid zijn tot samenwerking binnen de groep. Dit kan tevens een eerste stap zijn in de opbouw van een sociaal netwerk en het zorgen voor opvang van elkaars kinderen. Het wennen aan zelfredzaamheid binnen het sociale netwerk zou een onderdeel van de inburgering moeten zijn.
3. Meng geen alleenstaande mannen en gezinnen met kinderen in het gebouw van de DSL.
4. Zorg voor een betere doorstroming van de alleenstaande mannen. Eventueel meerdere mannen in een gezamenlijke woning.

Tot slot

De MAR is ervan op de hoogte dat de DSL maar voor twee jaar is gehuurd. Gezien de verkoop van de Michaelshoeve aan het COA, vragen we ons af of de DSL na twee jaar nog blijft bestaan. Toch menen we u van onze conclusies en adviezen op de hoogte te moeten stellen. Al is het alleen maar voor toekomstige situaties binnen de Gemeente Brummen of voor andere gemeenten die wellicht naar uw ervaringen met de DSL komen informeren.